

कायदयात्मक व्याख्या

बाष्पक (Boiler) :

बाष्पक म्हणजे

- (१) २५ लिटर किंवा, २५ लिटरपेक्षा अधिक धारणक्षमता असलेल्या (जी फीड चेक व्हॉल्व पासुन मेन स्टीम स्टॉप व्हॉल्वपर्यंत मोजल्यानंतर येते ती);
- (२) ज्याचे डिझाईन गोज प्रेशर व वर्किंग गोज प्रेशर, १कि.वॅ/चौ.से.मी किंवा १कि.वॅ/चौ.से.मी पेक्षा अधिक असेल, किंवा
- (३) ज्यामध्ये पाण्याचे तपमान १०० डिग्री सेंटिग्रेड किंवा १०० डिग्री सेंटिग्रेडपेक्षा अधिक असेल,

असे बंद पात्र, जे दाबाखाली बाष्प निर्मितीसाठी व त्या वाफेचा बहिर्गत वापरासाठी उपयोग करण्यात येते व जे अंशतः किंवा पूर्णतः वाफेच्या दाबाखाली असते.

कायदयाची मर्यादा :

या अधिनियमातील कोणतेही प्रयोजन खालिल बाष्पकांना लागू होणार नाही.

- (अ) रेल्वे कंपनीच्या मालकीची किंवा नियंत्रणाखाली असलेली बाष्पके,
- (ब) कोणतेही बाष्पक किंवा बाष्पकाचा भाग, जसे ..

- (i) पूर्णतः किंवा अंशतः वाफेवर चालण्या-या कोणत्याही आगबोटीतील बाष्पके किंवा बाष्पकाचा भाग,
- (ii) सेना, नौसेना किंवा वायुसेना यांच्या मालकीची किंवा त्याच्या नियंत्रणाखाली असलेली बाष्पके किंवा बाष्पकाचा भाग, किंवा
- (iii) ज्या बाष्पकाची धारणक्षमता १०० लिटरपेक्षा अधिक नसेल अशा रुग्णालयात वापरल्या जाणा-या निरजंतुकरण यंत्राशी किंवा जंतुनाशक उपकरणाशी संबंध असलेली बाष्पके किंवा बाष्पकाचा भाग.

मितीपयोजक (Economiser) :

मितीपयोजक म्हणजे वाया जाणा-या उष्णतेचा पुन्हा उपयोग करून घेण्यासाठी ज्वलनवायुच्या वहनमार्गात / प्रक्रीयेत पूर्णतः किंवा अंशतः उत्सर्जित असा भरणनलिकेचा कोणताही भाग

बाष्पनलिका (Steam Pipe) :

बाष्पनलिका म्हणजे ज्या नलिके मधुन पुढिल परिस्थितीत वाफ प्रवाहित होते ती नलिका, म्हणजे

- १) अशा नलिकेतून ज्या दाबाखाली वाफ प्रवाहित होते तो दाब जर वातावरणाच्या दाबापेक्षा दर चौरस सेंटीमीटरला ३.५ किलोवॅगम हुन अधिक असले तर; किंवा
- २) जर अशा नलिकेचा आंतरिक व्यास २५४ मिलीमीटरपेक्षा अधिक असेल तर आणि त्यातून प्रवाहित होणा-या वाफेचा दाब जर वातावरणाच्या दाबापेक्षा दर चौरस सेंटीमीटरला १ किलोवॅगम हुन अधिक असले तर आणि या संज्ञेत, दोन्ही बाबतीत बाष्पनलिकेस जोडण्यात आलेल्या कोणत्याही जोडणीचा अंतर्भाव होतो.